

TÍTULO SUPERIOR EN CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DE BENS CULTURAIS

Escola Superior de Conservación e Restauración de BBCC de Galicia

Procedementos dos bens culturais

Departamento: Tecnoloxía e procedementos dos bens culturais.

Formación básica

Curso: 2º

Anual

7 ECTS

Teórico-práctica

Curso 2019-2020

Profesorado: Carmen Lage / carmenlage@edu.xunta.es

Horario: 4 horas semanais

DESCRIPCIÓN DA MATERIA

A partir do Decreto 174/2015, do 29 de outubro polo que se establece o plan de estudos das ensinanzas artísticas superiores de Conservación e Restauración de Bens Culturais (DOG 30 de Novembro de 2015).

Teoría e práctica dos diferentes procedementos e técnicas artísticas (bidimensionais), e a súa aplicación en conservación-restauración.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS

T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.
T13	Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.
T15	Traballar de forma autónoma e valorar a importancia da iniciativa e o espírito emprendedor no exercicio profesional.
T16	Usar os medios e recursos ao seu alcance con responsabilidade cara ao patrimonio cultural e medioambiental.
T17	Contribuír coa súa actividade profesional á sensibilización social da importancia do patrimonio cultural, a súa capacidade de xerar valores significativos.

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN

X1	Contextualizar o ben cultural, entendendo o seu significado como testemuña documental para o seu respecto e transmisión.
X2	Coñecer e identificar a composición material do ben cultural e os procedementos e técnicas empregados na súa elaboración.
X3	Recoñecer e identificar as alteracións do ben cultural e as causas de seu deterioro para avaliar o estado de conservación.
X8	Desenvolver habilidades, destrezas e sensibilidades para aplicar e realizar os tratamentos de conservación e restauración
X11	Acadar a capacidade de colaborar e traballar en equipo con outros profesionais, establecendo os

	mecanismos axeitados de comprensión e diálogo interdisciplinario..
X15	Coñecer os riscos laborais e as medidas e normas de seguridade e saúde e a súa aplicación para o restaurador, os bens culturais e o medio

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA MATERIA

Coñecer os distintos materiais empregados para a creación de proxectos. Normativa básica como a correcta forma de aplicación, compatibilidades e diferentes usos (segundo técnica empregada), características dos mesmos e posibilidades plásticas..

Acadar a capacidade, como consecuencia do coñecemento dos materiais constitutivos das obras e as súas compatibilidades, de comprender mellor as causas que provocan a degradación das obras (aplicación pouco correcta dos materiais, técnica defectuosa, factores ambientais, eta.) e evitalas.

Coñecer as técnicas tradicionais e contemporáneas para a creación de obras artísticas e de bens culturais.

Acadar a capacidade do coñecemento práctico de diferentes técnicas bidimensionais e tridimensionais.

Comprender e aplicar os diferentes procedementos e técnicas artísticas.

Acadar a capacidade de coñecemento da dinámica das obras e as distintas fases de que consta o proceso de creación artístico, a través de un contacto directo coas mesmas.

Comprender e aplicar a potencialidade artística de cada técnica.

Comprender e aplicar as normas de seguridade, hixiene, saúde e medio ambiente da actividade dun obradoiro de arte.

UNIDADES DIDÁCTICAS

Unidades	Actividades	% no total da materia
1. Evolución dos materias e utensilios de debuxo e pintura. Técnicas húmidas	Acuarela e tintas	12,5%
2. Soportes bidimensionais. Tipos de preparacións. Capa pictórica.	Preparacións	12,5%
3. Recursos técnicos do temple.	Temple	12,5%
4. Recursos técnicos do óleo.	Bodegón	12,5%
5. Outras técnicas bidimensionais.	Realización de probetas	12,5%

PLANIFICACIÓN DOCENTE

Metodoloxías	Horas aula	Horas fóra	Total
Actividades introdutorias	1	0	1
Sesión maxistral	48	0	48
Resolución de problemas ou exercicios	20	20	40

Prácticas	75	0	75
Traballo autónomo	0	11	11
Total	144	31	175

METODOLOXÍA DOCENTE

Metodoloxía	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a presentar a materia e tomar contacto co alumnado
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Prácticas	Actividades de aplicación dos coñecementos a propostas concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais. Desenvólvense en espazos especiais con dotación especializada (aula de procedementos).

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

Método	Criterios	% avaliación
Traballos e resolución de problemas e exercicios.	<ul style="list-style-type: none"> - Demostrar a asimilación e aplicación dos coñecementos adquiridos utilizando adecuadamente a metodoloxía e os diferentes materiais e técnicas. Amosar unha actitude responsable e autocrítica cara o desempeño do traballo. - Desenvolver a sensibilidade e o criterio estético. - Utilizar adecuadamente a terminoloxía técnica específica - Calidade e rigor técnico na presentación dos traballos -Puntualidade e pulcritude na entrega dos traballos Identificar e diferenciar as técnicas mais significativas ao longo da historia -Experimentar con diferentes técnicas con calidade artística e técnica, na realización de exercicios 	80%
Observación sistemática a través do seguimento do traballo na aula-taller	<ul style="list-style-type: none"> Participación na clase baseada en argumentos motivados, diferenciando a opinión persoal do xuízo crítico. Interese Capacidade de organización Limpeza e orde no taller 	20%
Total		100%

OUTROS COMENTARIOS A AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN
OUTROS COMENTARIOS A AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN

SISTEMA DE AVALIACION E CALIFICACIÓN	
A. Avaliación Ordinaria	
FERRAMENTA/ACTIVIDADE	PONDERACIÓN
Exercicios propostos e realizados na aula	100%
Exercicio teórico-práctico	(20% En caso de non acadar nota media de 5 nas UD)
B. Avaliación Extraordinaria	
FERRAMENTA/ACTIVIDADE	
Exercicio/os práctico/os onde se avalían determinados contidos da disciplina	80%
Exercicio/os teórico/os onde se avalían determinados contidos da disciplina	20%

Todos os estudantes terán dereito a dúas convocatorias: ordinaria e extraordinaria. As datas de realización serán sinaladas polo xefe de estudos no calendario do curso.

Para aqueles estudantes que non asisten regularmente ás clases (aplicarase a este respecto o establecido na normativa vixente), a cualificación das probas escritas (teóricas ou prácticas) da convocatoria ordinaria será o 100% da nota final da disciplina.

ATENCIÓN PERSONALIZADA

Ofrecerase atención personalizada ao alumnado durante todo o curso a través de titorías presenciais e a través do correo electrónico.

Utilizarase a plataforma DROPBOX onde o alumnado poderá atopar os exercicios e a relación de recursos bibliográficos necesarios para o correcto seguimento do curso.

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA

- Bruquetas, Rocío. *Técnicas y materiales de la pintura española de los siglos de oro* Fundación de Apoyo a la Historia del Arte Hispánico, Madrid, 2005
- Krung, Margaret. *Manual para el artista. Medios y técnicas*. Blume. 2008, p.256.
- Smith, Ray. *El manual del artista*. Blume. 1991, p. 352.
- Doerner, Max . *Los materiales de la pintura y su empleo en el arte*. Reverté. Barcelona, 1989, p.351.
- Mayer, Ralph. *Los materiales del arte*. Blume, Madrid, 2005
- Berger, John. *Mirar*. GG. 2003, p.188.
- Berger, John. *El tamaño de una bolsa*. GG. 2003.
- Guasch, Gemma, *Óleo*./ Josep Asunción. Parramón. 2008, p. 121.
- Bailly, Jean Christopher. *La llamada muda*. Akal. 2001, p. 175.
- Domínguez Ortiz, Antonio et al. *Velázquez*. Ministerio de cultura, 1990, p.467.
- Da Vinci, Leonardo. *Tratado de pintura*. Akal. 2010. p. 508.

Cennini, Cennino. *El libro del arte*. Akal. 2006. p. 264.

Alberti, Leon Battista. *De la pintura y otros escritos sobre arte*. Tecnos. 2007. p. 206.

Recursos online

<https://www.artehistoria.jcyl.es/v2/obras/>

<https://www.coronado-bellasartes.com>

<https://enviararte.wordpress.com/>

<https://www.manualidadesybellasartes.com/auxiliares.html>

<https://www.museoreinasofia.es/autores>

<https://www.museothyssen.org/thyssen/artistas>

https://www.pelikan.com/pulse/Pulsar/es_ES.CMS.displayCMS.7813./bienvenido-a-pelikan

<https://www.porticolibrerias.es/arte.htm>

<https://www.talens.com/>

<https://www.winsornewton.com/?gclid=CPXdqafSwqkCFcIMfAodfCxqOQ>